

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN TEMSİL HAKKINA İLGİSİ VE ÖĞRENCİ TEMSİLCİLİĞİ SEÇİMİ

Rabia Bahar ÜSTE^(*)

ÖZET

Demokrasi, dünyada ve Türkiye’de çok tartışılan konulardan birisidir. Yapılan çalışmalar bu konunun uzun süre daha tartışılacağını ortaya koymaktadır. Demokratikleşme kavramı temel alınarak gençlerin özellikle de üniversiteli gençlerin demokrasinin olmazsa olmaz ilkelerinden biri olan temsil hakkı ile ilgili düşüncelerini öğrenmek amacıyla bu tür bir çalışma yapılmıştır. Gençler, ülkeleri için birer teminattır. Demokrasi ile ilgili kavramlar, aileden başlamak üzere, okullarda ve sosyal çevre aracılığıyla ülke gençliğine ne kadar benimsetilebilir ve yaşam biçimi haline getirmelerine olanak tanınırsa, demokrasi ile ilgili sorunların çözümü o ölçüde kolay olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Seçim ve Temsil

1. Giriş

Seçim ve seçim sistemleri ülkelerde yönetim yapılarına uygun olarak geliştirilmiş kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ülkenin, yönetim anlayışına paralel seçim sistemini oluşturmak ve seçmenine de bunun gerekliliğini açıklama yükümlülüğü vardır. Dünyada ideal olarak gösterilen bir seçim sistemine rastlanmamakla birlikte ülke rejimlerine uygun geliştirilen seçim sistemleri iyi olarak kabul edilmektedir.

Demokrasilerde istikrarın sağlanması seçimlerde sağlanan istikrar ile paralellik gösterir. Çünkü, halk tarafından meşru kabul edilen yönetim demokratikleşmede etkin rol oynar. Seçim, insanların belirli seçenekler arasından hür iradeleri ile tercih yapmalarıdır (Anayasa Yargısı, 1989:11). Sadece gençler için değil, toplumun her kesimi için bu sorun geçerlidir. Seçimlerde adaylarla birlikte politikaları belirleme birarada olmalıdır (Isaak, 1987:224). Ülke yönetiminde istikrarın sağlanmasında önemli faktörlerden biri olan temsil hakkına gençliğin sahip çıkması yönetimlerin geleceğinde demokratik kriterlerin oluşması bakımından katkı sağlayacaktır.

Demokratik uygulamalarda vazgeçilmez temsil araçlarından biri seçimlerdir. Bir seçimin demokratikliğini ve işlevselliğini belirleyen iki unsur vardır: Adalet ve istikrar. Demokratik ülkeler seçimlerle temsilde adaleti, uygulamada istikrarı amaçlamaktadır. Demokrasi, toplumu oluşturan bireylerin

^(*)Yrd.Doç.Dr. D.E.Ü İzmir Meslek Yüksekokulu, Buca/İZMİR.

seçim sonrası da temsil haklarını kullanmaları anlamına gelir (Çapoğlu, 1994:67).

Üniversite gençliğinin demokrasi ve temsil hakkı ile ilgili düşüncelerini öğrenmek amacıyla Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerine yapılan ankette aynı zamanda öğrenci temsilciliği seçimi ile ilgili fikirlerine de yer verilmiştir. Yapılan anket, Dokuz Eylül Üniversite'sine bağlı tüm fakülte ve yüksekokullarda öğrencilere “temsil hakkı ve öğrenci temsilciliği seçimi” ile ilgili düşüncelerinin saptanması bakımından anlamlıdır.

2. Temsil Hakkı ve Üniversite Gençliği – Dokuz Eylül Üniversite'sine Bağlı Fakülte ve Yüksekokullarda Öğrenciler Arasında Yapılan Anket Çalışması-

Temsil kavramı günümüzde seçimlerle anlam bulmaktadır. Seçim, “genellikle toplu bir istencin (iradenin), birden çok seçenek arasında bir yeğlemede bulunulmasıdır (Sezen, 1995:50). Seçim, “halk tarafından yönetim” formülünde ifadesini bulan klasik demokrasi teorisinin gelişmesi ile hızlı şekilde bugünkü biçimini almıştır. Demokraside seçim, bütün yetişkin vatandaşların hür ve eşit iradeleri ile toplum yönetimine katılmaları anlayışına dayanır (Kapani, 1978:107).

Temsil kavramı, günümüzde olduğu kadar, geçmişte de üzerinde önemle durulan bir konu olmuştur. Çeşitli sebeplerle kişilerin kendi adına ve / veya çıkarına ait hukuki bir işlem yaptırabilmesi için gerekli ortamın oluşturulmasıyla birlikte temsil kavramından söz edilmeye başlanmıştır. Temsil, kişinin bir anlamda kendi çıkarlarını koruyacak bir başka kişiye haklarını bırakması anlamını da içerir (Koschaken / Ayiter, 1977:66).

Dahl, siyasal katılımın ilgi, önemseme, bilgi ve eylem olmak üzere incelenebileceğini savunmaktadır. Siyasal olayları izleme dereceleri “ilgi”yi, onlara verilen önem derecesi “önemsemeyi”, onlarla ilgili sahip olunan veriler “bilgi”yi gösterir. Siyasal kararları etkilemek için gösterilen çabalar “eylem”dir (Kışlalı, 1987:357).

Seçen ve seçilenler arasında belirli bir bağlantının olabileceği yapılan incelemeler sonucunda da ortaya konulmaya çalışılmıştır. Soysal, “Adam seçmek, adam olduğunu göstermenin en kestirme yoludur. İyi adam seçen kişi, kendi taşıdığı ya da en azından erişmek istediği iyi nitelikleri , o adamda bulmuş demektir. Seçtiklerimiz, biraz da kendimizi yansıtır” (Özdemir, 1989:338). Temsil sadece belirli aralıklarla seçim olayı anlamına gelmemelidir.

Demokrasi toplumu oluşturan bireylerin seçim sonrası da temsil haklarını kullanmaları anlamına gelir (Çapoğlu, 1994:67). Çünkü toplumlar sadece seçim ile demokratik olguyu yerine getirmiş olmazlar. Bunun yanında

seçim dışındaki etkinliklerle yönetime katılmaları demokrasinin gereklerini yerine getirmeleri için bir fırsattır. Halk demokrasilerde dilediği gibi temsil hakkını ortaya koyabilmekte ve serbest düşüncesini belirtmektedir. Bu özellik demokrasileri totaliter sistemlerden ayırmaktadır (Daver, 1968:198).

İktidarın kökeninin halka dayandığı görüşünün yaygın biçimde benimsendiği demokratik rejimlerde, yönetilenlerin yönetenleri onaylamaları daha da önem kazanmaktadır (Çam, 1987:241). Halk, siyasal sürece sorunlarını taşımak ve tartışmak için öncelikle iyi temsil edilmek istemektedir. Bu konuda seçmenleri harekete geçirebilmek için seçim kampanyaları ve grup faaliyetleri olumlu etki yapmaktadır (Powell, 1990:21). Temsil hakkı açısından anlatılan unsurların üniversite öğrencileri tarafından bilinmesi bilinçli seçmen potansiyelinin artması anlamına gelmektedir. Öğrenci temsilciliği seçimi, okul içerisindeki demokratik platformlardan birisidir.

Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinin temsil hakkı ile ilgili bilgilerini belirlemek ve belirlenen dönemde öğrenci temsilciliği seçimine katılım ve oranlarını tespit etmek amacıyla 2000 yılında tüm fakülte ve yüksekokullarda yapılan anket çalışması sonucunda iki bin yedi yüz öğrenciye ulaşılmıştır. 1996 – 1997, 1997 – 1998 ve 1998 – 1999 yıllarında üniversite genelinde gerçekleştirilen öğrenci temsilciliği seçim sonuçlarında öğrencilerin katılımlarının istenilen düzeyde olmadığı saptanmıştır. Bu veriler ışığında hazırlanan anket soruları seçimlere katılmama nedenlerini, öğrenci temsilciliği seçimi ile ilgili bilgi sahibi olup olmadıklarını, öğrenci temsilciliği ile ilgili yapılan duyurular hakkındaki bilgilerini, temsil hakkı kavramı hakkında düşüncelerini, öğrenci temsilcisinin okul içi ve rektörlük bünyesindeki görevlerini bilme oranını, öğrenci temsilciliği yönergesini bilme oranlarını, seçilen öğrenci temsilcilerini tanıma oranlarını ve genel anlamda seçimler hakkında bilgilerini ölçmek amaçlı yapılmıştır. Yapılan anket sonuçları aşağıda gösterilen bilgi ve değerlendirmeleri içermektedir.

Tablo 1: Ankete Katılanların Yaş Ortalaması

Yaş	Yaş Ortalaması (%)
18 - 21	67.4
22 - 25	30.2
26 - 30	2.3
31 ve üstü	0.1

Tablo.1’de de görüldüğü gibi 18 – 21 yaş arasında ankete katılan öğrenci oranı oldukça yüksektir. Yaş aralıkları 18 – 21 ve 22 – 25 arasında

yoğunluk kazanmıştır. Lisans düzeyindeki öğrencilere ulaşılması hedeflendiği için bu sonucun çıkması doğaldır.

Tablo 2: Ankete Katılanların Cinsiyet Dağılım Oranı

Cinsiyet	Cinsiyet Oranı(%)
Kadın	47.2
Erkek	52.5

Tablo. 2 ankete katılanların cinsiyetlerinin oranlarını vermektedir. Kadın ve erkek katılımcıların hemen hemen %50 oranında olması her iki cinsiyetteki bireylerin eşit katılımını vermektedir. Ankette cinsiyet açısından istenilen bir oran olan eşit dağılım sağlanmıştır.

Tablo 3: Ankete Katılan Dokuz Eylül Üniversitesine Bağlı Fakülte ve Yüksekokulların Dağılımı

Fakülte ve Yüksekokullar	Katılım (%)
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	4.7
Tıp Fakültesi	4.7
Hukuk Fakültesi	4.1
Mimarlık Fakültesi	5.1
İlahiyat Fakültesi	6.6
Mühendislik Fakültesi	10.3
İşletme Fakültesi	3.7
Fen – Edebiyat Fakültesi	3.4
Güzel Sanatlar Fakültesi	0.09
Eğitim Fakültesi	3
İzmir Meslek Yüksekokulu	40.3
Hemşirelik Yüksekokulu	2.5
Fizik ve Rehberlik Yüksekokulu	2
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	1.3
Torbali Meslek Yüksekokulu	1
İlahiyat Meslek Yüksekokulu	3.9
Adalet Yüksekokulu	2.6

Seçim ve Temsil

Tablo. 3’de Üniversiteye bağlı fakülte ve yüksekokullardaki öğrenci temsilciliğine katılım oranları verilmiştir. 2000 yılında tüm fakülte ve yüksekokullarda yapılan öğrenci temsilciliği seçimlerine katılım oranları tabloda yer almaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde fakülte ve yüksekokullarda katılım oldukça düşüktür. Her fakülte ve yüksekokulun öğrenci sayısına göre katılımlar hesaplanmıştır. Sonuca bakıldığında fakülte ve yüksekokullardaki öğrencilerin ortalama % 5’i öğrenci temsilciliği seçimine katılmaktadır. Bu oran yetersiz olduğu gibi temsil hakkının öğrenciler tarafından kullanılmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar içerisinde İzmir Meslek Yüksekokulu’ndaki katılım oranının yüksek olmasının nedeni, Yüksekokulda bu konuda çalışmaların yapılması ve öğrenciye temsil hakkının kullanması gerekliliğinin anlatılmış olmasıdır. Yüksekokulda 1999 seçimlerinden bu yana öğrenci temsilciliği seçimi ile ilgili çalışmalar yoğunlaştırılmış ve sonuçları da olumlu bir şekilde alınmıştır. Oysa, fakültelerimizde 4. Sınıf öğrencisi olmasına rağmen böyle bir seçimden haberdar olmadığını belirten öğrenci sayısı % 38’dir.

İzmir Meslek Yüksekokulu, öğrencinin bilgilendirilmesi ve ilgisinin artırılması ile temsil hakkının kullanıldığının güzel bir örneğidir. Diğer fakülte ve yüksekokullarda yapacakları çalışmalar ile öğrenci temsilciliği seçimindeki katılım oranını artırma şansına her zaman sahip olabilirler. Bu konuda ne gibi çalışmalar yapabilecekleri sonuç kısmında ele alınmıştır.

Tablo 4: Ankete Katılanların Öğrenci Temsilciliği Seçimine Katılma Oranı

	Katılma Oranı (%)
EVET	36.2
HAYIR	63.7

Tablo. 4’de üniversite öğrencilerinin öğrenci temsilciliği seçimlerine % 63.7 gibi yüksek bir oranda ilgi göstermedikleri belirlenmiştir. Bir konuda bilgi olmadan, ilginin sağlanamayacağı bu sonuçlarla da ortaya konulmuştur.

Tablo 5: Öğrenci Temsilcisi Adaylık Şartlarını Bilme Oranı

	Şartları Bilme Oranı (%)
EVET	31.7
HAYIR	68

Tablo. 5’de öğrencilerin öğrenci temsilciliği yönergesini bilmemelerinden kaynaklanan aday olmama nedenini görmek mümkündür. Öğrenciler nasıl aday olacaklarını, seçimi kazanırlarsa görevlerinin neler olduğunu bilmemektedirler. Aday olmak isteyen öğrencilerin hangi şartları

taşması gerektiği, seçimlerden en az bir hafta önce duyurulmalı ve öğrenciler buna göre aday olmaya karar vermelidirler.

Tablo 6: Öğrenci Temsilciliği Seçim Tarihini Bilme Oranı

	Seçim Tarihini Bilme Oranı (%)
EVET	34.8
HAYIR	64.6

Tablo. 6’da öğrencilerin seçim tarihini bilmedikleri gözlemlenmektedir. Seçimlere katılmama öğrencilerin seçimlere ilgisizliğinden değil, seçim tarihini bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler anketlerde, temsil haklarını okul içindeki böyle bir seçimde kullanmak istediklerini fakat seçim tarihini öğrenemedikleri için katılmadıklarını belirtmektedirler.

Tablo 7: Öğrenci Temsilciliği Seçim Duyurularının Etkinlik Oranı

	Duyuruların Etkinlik Oranı (%)
EVET	31.6
HAYIR	67.9

Tablo. 7’de öğrenci temsilciliği seçimlerinin duyurularının yeterli yapılmamasından kaynaklanan sonuç verilmiştir. Öğrencilere seçimden iki hafta önce seçim duyurularının yazılı ve sözlü olarak yapılması gerekmektedir. Burada öğretim elemanlarına da görevler düşmektedir.

Tablo 8: Öğrenci Temsilciliği Seçimine Katılmama Nedenleri

Seçime Katılmama Nedenleri	Seçime Katılmama Oranı (%)
Bilgisizlik	22.8
İyi Temsil Edilememe	20.1
Seçimlere İlgisizlik	18.7
Hür İradeyi Yansıtamama	8.4
Temsil Hakkına İlgisizlik	8
Diğer	3.8

Tablo. 8’de öğrencilerin seçimlere katılmama nedenleri ve bunların oranları verilmiştir. İlk sırada bilgisizlik yer almaktadır. Öğrencileri, öğrenci temsilciliği yönergesi hakkında bilgilendirecek çalışmaların yapılması gerekmektedir. Böylesi bir çalışma ve olumlu sonuçları, diğer katılmama nedenlerini de ortadan kaldıracaktır.

Tablo 9: Öğrenci Temsilciliği Görevlerini Bilme Oranı

	Görevleri Bilme Oranı (%)
EVET	22.8
HAYIR	75.6

Tablo. 9'da öğrencilerin seçimi kazanmaları durumunda kendilerini bekleyen görevleri bilmedikleri görülmektedir. Bu görevlerin neler olacağını bilmeyen birçok öğrenci aday olmaktan vazgeçmektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Temsil Hakkını Kullanabilme Oranı

	Temsil Hakkını Kullanabilme Oranı (%)
EVET	12.9
HAYIR	85.1

Tablo.10'da üniversite içerisinde yapılan bu seçimlerde öğrencilerin temsil hakkını kullanamadıkları görülmektedir. Temsil hakkının ne denli önemli olduğu ve demokratik yaşam için gerekliliği kaçınılmaz bir gerçektir.

Tablo 11: Öğrenci Temsilciliği Seçimi İle İlgili Yönergenin Bilinme Oranı

	Yönergenin Bilinme Oranı (%)
EVET	14.2
HAYIR	84.4

Tablo.11'de öğrencilerin öğrenci temsilciliği yönergesini bilmedikleri ortaya çıkmaktadır. Daha ilginç bir sonuç böyle bir yönergenin olduğundan fakülte ve yükseköğretim öğrencilerinin bilgisi bulunmamaktadır.

Tablo 12: Diğer Üniversitelerde Yapılan Öğrenci Temsilciliği Seçiminin İşleyiş Biçimini Bilme Oranı

	Bilme Oranı (%)
EVET	17.7
HAYIR	81.1

Tablo. 12'de öğrenci temsilciliği seçimlerinde kullanılan seçim sistemi hakkındaki düşünceler öğrenilmeye çalışılmıştır. Öğrenciler, öğrenci temsilciliği seçim sistemini bilmemekteyken, Genel olarak seçim sistemleri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını anketlerde belirtmişlerdir. Bu sorunun doğru cevaplanabilmesi için öncelikle öğrencilerin seçim sistemi hakkında bilgi sahibi gerekmektedir.

Tablo 13: Üniversite Genelinde Öğrenci Temsilciliği İle İlgili Birimin Kurulmasının İsterlik Oranı

	İsterlik Oranı (%)
EVET	81.2
HAYIR	14.9

Tablo. 13’de öğrenci temsilciliği ile ilgili bir birimin üniversite genelinde oluşturulmasının istendiği anket sonuçları da ortaya koymaktadır. Rektörlük bünyesinde öğrenci temsilciliği ile ilgili bir birimin kurulması öğrencilerin % 81.2’si tarafından istenmektedir. Kurulacak birimin amacı, öğrencilerin seçim öncesi ve sonrası bilgilenebilecekleri, daha önceki yıllarda yapılan çalışmaların bulunduğu bir yer olmasıdır.

Tablo 14: Öğrenci Temsilciliği Seçimine Katılmanın Yerel ve Genel Seçimlere Katılmadaki Etki Oranı

	Etki Oranı (%)
Olumlu Katkı Sağlar	67.8
Etkisi Olmaz	15
Tüm Çabaları Destekliyorum	14.7

Tablo.14’de fakülte ve yüksekokullarda yapılan öğrenci temsilciliği seçiminin temsil hakkının kullanımı bakımından önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Yapılan anket çalışmasında okullarda gerçekleştirilen seçimlerin yerel ve genel seçimlere katılmada etkisinin olabileceği de çıkan sonuçlar arasındadır. Temsil hakkını okulda kullanan bireylerin, ülke yönetimi için yapılacak seçimlerde de temsil haklarını yönetime katılım açısından kullanmaları mümkün olabilecektir.

Tablo 15: Öğrenci Temsilcisini Tanıma Oranı

	Tanıma Oranı (%)
EVET	41.4
HAYIR	56.3

Tablo. 15’de öğrencilerin % 56.’ü seçilen öğrenci temsilcilerini tanımadıklarını belirtmektedirler. Oysa, öğrenci temsilcileri, okul yönetimleri ile öğrenciler arasında köprü görevi üstlenmiş bireylerdir.

Tablo 16:Öğrenci Temsilcilerinin Okul ve Rektörlükteki Görevlerini Bilme Oranı

	Görevlerini Bilme Oranları (%)
EVET	33.9
HAYIR	63.5

Tablo. 16’da fakülte ve yüksekokullarda öğrenci temsilcisinin okulda ve rektörlükteki görevlerini bilip bilmedikleri sorulduğunda, % 63.5’inin bilmediği ortaya çıkmıştır. Öğrenci temsilcisi arkadaşlarının sorunlarını yönetime iletmek, çözüm önerileri geliştirmek, rektörlükte yönetim kuruluna katılarak üniversite öğrencilerinin sorunlarını üst yönetime taşımak gibi işlevsel görevleri bulunmaktadır.

Tablo 17:Öğrenci Temsilciliği Seçim Sisteminin Değişimi Hakkındaki Düşünceler

Seçim Sistemi Hakkındaki Düşünceler	Oranlar (%)
Seçimle İlgili Bilgim Yok	27.2
Seçimler İki Turlu Olmalı	24.4
Seçim İle İlgili Kavramları Bilmiyorum	15.9
Seçim Sistemini Uygun Bulmuyorum	17.2
Seçim Sistemi Aynen Kalsın	12.4

Tablo.17’de öğrencilerin seçim sistemleri ile ilgili bilgileri öğrenilmek istenmiştir. Öğrencilerin %15. 9’u seçim ile ilgili kavramları bilmediklerini, bu yüzden öğrenci temsilciliği seçim sisteminin uygunluğunu değerlendiremeyeceklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerimizi öncelikle temsil hakkı ve bu konudaki kavramlar hakkında bilgilendirmemiz gerekmektedir. Aynı zamanda öğrenciler bir vatandaşlık görevi olarak oy kullanıp ülke yönetiminde belirleyici unsurlardan biri olarak yer alacaklardır. Okulda bilgisizlikten dolayı seçime katılmayan öğrenci, genel ve yerel seçimlerde de, seçimle ilgili bilgisizlikleri ilgisizliğe dönüşerek, yönetimden yabancılaşılabileceklerdir.

Anket sonuçlarına göre genel bir değerlendirme yapılacak olursa, seçimlere katılmayanların oranı oldukça yüksektir. Öğrencilerin çoğunun bilgisizlik nedeni ile seçimlere ilgi göstermedikleri anket formlarında ifade edilmiştir. Öğrencilerden çoğu fakültelerinde dördüncü sınıfta olmalarına rağmen böyle bir seçimden haberdar olmadıklarını belirtmektedirler. Öğrenciler

seçimde aday olmak istediklerini fakat bunun sağlıklı bir biçimde duyurularının yapılmadığını vurgulamaktadırlar. Temsil hakkı, demokrasinin vazgeçilmez unsurlarının başında yer almasına rağmen, anket sonuçları üniversite gençliğinin yeterince bu gerekliliği yerine getiremediğini ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin yine çoğunluğu kendi sorunlarını dile getirebilecek ve okul yönetimine sorunlarını aktarabilecek temsilcilerini tanımadıklarını aynı zamanda görevlerini de bilmediklerini anketlere eklemiştir. Sonuçlar, öğrencilerin öğrenci temsilciliği seçimi kadar genel seçimler hakkında da bilgi sahibi olmadığını göstermektedir. Öğrencilerin %50'si seçim ve seçim sistemi ile ilgili kavramların birçoğunu ilk kez duyduklarını anketteki cevaplara not olarak eklemiştir. Seçimler konusunda halkın bilinçlenmesi gerektiği üzerinde yoğunlaştığımız bir ortamda, üniversite gençliğinin tam bilinçlenmiş olmaması dikkate değer bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Dokuz Eylül Üniversitesi Öğrenci Temsilciliği İle İlgili Alternatif Bir Yönerge ve Öğrenci Temsilciliğine İlişkin Standartlar

Dokuz Eylül Üniversitesi'nin 14.01.1997 tarih ve 220/8 sayılı kararı ile kabul edilen "Dokuz Eylül Üniversitesi Öğrenci Temsilciliği Yönergesi", Üniversitemiz Senatosu'nun 21.10.1997 tarih ve 232 / 11 sayılı oturumu ve 07.11.2000 tarih ve 265 sayılı oturumunda yapılan bazı değişikliklerle kabul edilmiştir.

Bu yönergeye göre yapılan öğrenci temsilciliği seçimlerinde bazı noktaların değiştirilmesi seçimleri daha aktif ve etkin yapılmasına yardımcı olacaktır. Bunlar;

Mevcut Madde	Değişiklik	Gereke
Madde3) a) Bünyesinde tek öğretim programı olan kurumlarımızda örgün, ekstern ve ikinci öğretim bulunan her sınıf için 1'er öğrenci temsilcisi seçilir.	Madde 3) a) Bünyesinde tek öğretim programı olan kurumlarımızda örgün, ekstern ve ikinci öğretim bulunan sınıflar için bir öğrenci temsilcisi seçilir.	Seçimlerde çoğunluğun sağlanabilmesi, bölümün örgün, ikinci öğretim ve ekstern olarak ayrımı yapılmadan seçilecek temsilci hangi bölümden seçilmiş ise bütünlük oluşturabilmektedir.
Madde3) b) Bünyesinde birden fazla öğretim programı bulunan kurumlarımızda örgün, ekstern ve ikinci öğretim bulunan her öğretim sınıfı için 1'er öğrenci temsilcisi seçilir.	Madde3) b) Bünyesinde birden fazla öğretim programı bulunan kurumlarımızda örgün, ekstern ve ikinci öğretim bulunan her öğretim programı için bir öğrenci temsilcisi seçilir.	Seçimlerde çoğunluğun sağlanabilmesi, bölümün örgün, ikinci öğretim ve ekstern olarak ayrımı yapılmadan seçilecek temsilci hangi bölümden seçilmiş ise bütünlük oluşturabilmektedir

Seçim ve Temsil

Madde5) Öğrenci temsilciliği seçimleri Kasım ayının ikinci yarısında gerçekleştirilir.	Madde5) Öğrenci temsilciliği seçimleri Ekim ayının son haftasında gerçekleştirilir.	Öğrencilere etkin duyuru süresinin sağlanabilmesi için sürenin uzatılması gerekmektedir.
Madde5) a) Kasım ayının birinci haftasında öğrenci temsilciliğine aday olacak öğrencilerin başvuruları kabul edilir ve durumları değerlendirilerek adaylığı kesinleşenler ilan edilir.	Madde 5) a) Ekimin son haftası ile Kasım ayının ilk haftası olmak üzere öğrenci temsilciliği aday başvuruları kabul edilir. Adayların durumları değerlendirilerek adaylığı kesinleşenler ilan edilir (En az aday olma süresi iki hafta).	Aday başvurularının yoğunluk kazanması amacıyla bu süre düşünülmüştür.
Madde 5) b) Kasım ayının ikinci haftasında adayların seçimlerle ilgili propaganda faaliyetleri yürütür.	Madde 5) b) Kasımın üçüncü haftası seçimlerle ilgili propaganda faaliyetleri yürütür.	Seçimlerde propaganda önemli unsurlar arasındadır. Faaliyetlerin verimliliğini arttırabilmek amacıyla ortaya konulmuştur.
Madde 5) c) Seçimler Kasım ayının son iki haftası içinde belirlenen bir tarihte yapılır.	Madde 5) c) Seçimler Kasımın son haftası içinde belirlenen tarihte yapılır.	Duyuru ve aday başvurularına daha uzun süre tanımak için düşünülmüştür.
Madde7) Öğrenci temsilciliği seçimi, Üniversite Yönetim Kurulu'nun belirleyeceği gün ve saatler arasında bütün kurumlarda yapılır. Seçimin sonunda imza listesinden ilgili birimin öğrenci sayısının yarısından fazlası oy kullanmışsa o birimde seçimler tamamlanmış sayılır ve oy sayımına geçilir. Yeterli katılımın sağlanamaması durumunda o öğretim birimleri o yıl "Üniversite Öğrenciler Kurulu"nda temsil edilemez. Seçilen öğrenci temsilcileri seçimin gerçekleştirildiği günü izleyen iş gününde ilgili dekanlık / müdürlük makamından Rektörlüğe bildirilir.	Madde 7) Oy kullanmak zorunlu olmadığı için oy verenler arasında en çok oyu alan aday seçilmelidir. Adayların birçoğu katılanlardan salt çoğunluk istendiği için temsilci olamamaktadır. Seçime katılanlarda aranan salt çoğunluğun kaldırılması seçimi etkinleştirecektir.	Seçimler hangi demokratik platformda yapılırsa yapılsın, belirli kotalar kişilerde olumsuz düşünceleri çağırabilecektir. Bu seçimde de böylesi bir zorunluluk aday olmadan seçimlere katılmaya kadar oluşacak olumsuz etkileri beraberinde getirebilecektir.

Madde 8) ... Fakülte ve Yüksekökol öğrenci temsilcileri; öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini Dekanlık / Müdürlük ve Öğrenci Temsilcileri Yürütme Kurulu'na iletir. Ayrıca, öğrencilerle ilgili konuların görüşülmesi sırasında Dekan / Yüksekökol Müdürünün daveti üzerine o Fakülte / Yüksekökol Kurulu ve Yönetim Kurulu toplantılarına oy hakkı olmaksızın katılır.	Madde 8) Ayrıca, öğrencilerle ilgili konuların görüşülmesi sırasında Dekan / Yüksekökol Müdürünün daveti üzerine o Fakülte / Yüksekökol Kurulu ve Yönetim Kurulu toplantılarına oy hakkı ile katılır.	Öğrencilerden edinilen izlenim oy hakkı olmadığına fikirlerinin yönetime aktarılmasında aksayan bir yönün olduğu biçimindedir. Kendileri ile ilgili konularda oy sahibi olmak istemektedirler.
Madde 10) d) Öğrencilerle ilgili konuların görüşülmesi sırasında Rektörün daveti üzerine Senato ve Yönetim Kurulları toplantılarında oy hakkı olmaksızın başkan veya yardımcısı tarafından temsil edilmek.	Madde 10) d) Öğrencilerle ilgili konuların görüşülmesi sırasında Rektörün daveti üzerine Senato ve Yönetim Kurulları toplantılarında oy hakkı ile başkan veya yardımcısı tarafından temsil edilmek.	Öğrencilerden edinilen izlenim oy hakkı olmadığına fikirlerinin yönetime aktarılmasında aksayan bir yönün olduğu biçimindedir. Kendileri ile ilgili konularda oy sahibi olmak istemektedirler.

Üniversitemiz öğrenci temsilciliği seçimi yönetmeliği incelenerek alternatif öneriler getirilirken, diğer üniversitelerdeki öğrenci temsilciliği yönergeleri de incelenmiştir. Yine diğer üniversitelerdeki benzer ve farklı yönleri ortaya koyabilmek için yapılan çalışmada Bilkent Üniversitesi Öğrenci Seçim Yönergesi ele alınarak karşılaştırma olanağı yaratılmaya çalışılmıştır. Bilkent Üniversitesi'nde öğrenci temsilciliği, Konsey Başkanı ve Konsey Yürütme Kurulu olarak oluşmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde öğrenci temsilcisi ve yardımcısı seçilmektedir. Her iki üniversitede seçim kurulu 5 kişiden meydana gelmektedir. Seçim sistemleri aynı ve seçim sonuçları ile ilgili işlemlerde farklılık bulunmamaktadır. Öğrenci temsilciliği yürütme kurulu üniversitemizde bir başkan, bir başkan yardımcısı ve dört üyeden oluşmaktadır. Bilkent Üniversitesi'nde ise bir başkan, bir sekreter ve uygun sayıda başkan yardımcısından meydana gelmektedir. Üniversitemizde oy verme bir günde tamamlanırken, Bilkent Üniversitesi'nde oy verme süresi iki gündür.

Üniversitemizde yönetim kuruluna katılan temsilcinin oy hakkı yoktur. Bilkent Üniversitesi'nde senatoda temsilcinin oy hakkı bulunmaktadır. Konsey Bilkent Üniversitesi'ni ulusal ve uluslararası düzeyde temsil eder. Üniversitemizde aday olma şartları geniş şekilde ele alınmış olmasına rağmen, Bilkent Üniversitesi'nde aranan adaylık şartı sadece disiplin cezası almamış

olmaktır. Bilkent Üniversitesi'nde seçme ve seçilme programı öğrenci temsilcileri tarafından ortaya konurken, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde fakülte ve yüksekokul yönetimi tarafından görevlendirilen öğretim elemanları tarafından hazırlanmaktadır.

Yurt dışındaki üniversitelerde de öğrencilerin okul içerisinde demokratik katılımını sağlayabilecek organizasyonlar bulunmaktadır. Bunlardan biri olan ve Amerika'da bulunan NC State University "NC State University Student Services" adıyla öğrencileri temsil edebilecek bir konsey oluşturmuştur. Bu konseyin görevleri arasında, öğrenci medyasının kurulması, öğrenci meclisinin oluşturulması, öğrenci komitelerinin kurulması, öğrenci başarı değerlendirilmesinin sonucundaki verilerin saptanması, öğrencilere bireysel ve ailesi ile birlikte rehberlik hizmetlerinin verilmesi, öğrenci kütüphanesinin düzenlenmesi ve üniversitede programlama çalışmaları sayılabilir. NC State University'de öğrenci temsilciliği için adaylarda başarılı bir öğrenci olması, öğrenciler arasında koordinasyonu sağlayabilecek yapıda olması, ön seçimi kazanması, üniversitenin kendisine vereceği kaynakları optimal kullanacak kişiliğe sahip olması gibi özellikler aranmaktadır. NC State University öğrenci temsilciliğinde hiyerarşik yapı, başkan, başkan yardımcısı, akademik siyasa oluşumu ile ilgili başkan yardımcısı, öğrenci sorunlarıyla ilgili başkan, kampüs yaşamını iyileştirme ile ilgili başkan, kültür ve sanatla ilgili başkan yardımcısı, sosyal faaliyetler organizasyon şefi, halkla ilişkiler sorumlusu, kültür sekreteryasından meydana gelmektedir. Seçim çalışmaları, seçimler ve diğer faaliyetler NC State University tarafından belirlenmektedir (www.ncsu.edu:6 – 25).

Yönetmelikte yapılması gereken değişikliklerin dışında fakülte ve yüksekokullarımızda daha etkin öğrenci temsilciliği seçiminin yapılmasının sağlanabilmesi için bazı standartların ortaya konulması gerekmektedir. Öğrenci temsilciliği seçimlerinde standartların oluşturulması, seçimlere katılımı ve seçimlerin etkinliğini arttıracaktır. Oluşturulan standartları şu şekilde sayabiliriz:

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünde Öğrenci Temsilciliği İle İlgili Bir Birimin Kurulması: Öğrenci temsilciliği seçimi sonucunda her fakülte ve yüksekokuldan seçilen okul temsilcilerinin Danışman Öğretim Elemanı ile toplanabileceği, yönetime katılımı birlikte diğer tüm aktivitelerin bir yıl boyunca neler olabileceğinin tespit edilmesi ve neler yapıldı ise belirlenmesi istenmektedir. Ayrıca, gelecek yıllardaki çalışmalara örnek teşkil edebilecek bilgi işlemin kurulması önerilmektedir. Yapılan tüm çalışmalar bilgisayara kayıtlı olarak işler hale getirilebilirse hangi dönemde öğrenci temsilcileri ile tüm fakülte ve yüksekokullar adına neler yapılabildiği ortaya konulmuş olacaktır.

Fakülte ve Yüksekokullarda Öğrenci Temsilciliği Seçimi İle İlgili Birimlerin Kurulması: Tüm fakülte ve yüksekokullarda öğrenci temsilciliği

seçiminin seçim öncesi ve seçim sonrası çalışmalarını yapacak bir birimin oluşturulmasıdır. Öğrencilerin seçim hazırlıklarını yapabilecekleri, seçim sonrasında tüm bölüm temsilcilerinin birarada bulunabilecekleri ve bölüm ile okuldaki öğrenci arkadaşlarının sorunlarını belirleyerek üst yönetim kademelerine aktarabilecekleri bir birimdir. Okul içinde bilgisayarlarının, telefonlarının, gerekli büro malzemelerinin bulunacağı bir odanın tahsis edilmesi istenilen bir durumdur. Öğrenciler kurum içerisinde bir birimin bulunmasına olumlu baktığı için seçimlerinde daha sağlıklı ve etkin olması kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal aktivitelerinde bu bürodaki öğrenciler aracılığı ile gerçekleştirilmesi oluşacak organizasyonlara da yardımcı olabilecektir.

Her Bölüm ve Program İçin Tek Adayın Seçilmesi: Öğrenci Temsilciliği Yönergesine göre fakülte ve yüksekokullarımızda bulunan aynı bölümlerin veya programların Örgün Öğretim – İkinci Öğretim ve Eksternleri için ayrı adaylar belirlenerek,- ayrı seçimler yapılmaktadır. Oysa ki , aynı bölüm veya programın Örgün Öğretim – İkinci Öğretim ve Eksternleri için adaylar arasında tek seçim yapılmalıdır. Bugüne kadar yapılan seçimlerde birçok bölümde İkinci Öğretimlerin ve Ekstern Öğrencilerinin aday çıkaramadıkları için seçim yapamadıkları gözlemlenmektedir. Eğer, hepsi için tek seçim yapılırsa adayların şansı artabileceği gibi bölüm veya programları temsil edecek adayların seçimi de daha kolay yapılabilir. Her bölümde veya programda tek oturumda seçimler yapılarak tamamlanması yaşanan sorunların bir kısmının ortadan kalkmasına yardımcı olabilecektir.

Seçim Sistemi: Öğrenci Temsilciliği Seçim Yönergesine göre, bir bölüm veya programdan temsilci seçilebilmesi için bölüm toplam öğrenci sayısının **salt çoğunluğunun** seçimlere katılması gerekmektedir. Bu yüzden birçok bölüm adayları olmasına rağmen katılımı salt çoğunluğun sağlanamaması ile temsilci seçimini gerçekleştirememektedir. Oysa, **Basit Çoğunluk Yöntemi** ile seçimler yapıldığında seçmen sayısında olumsuzluk yaratan durum ortadan kalkacaktır. Bölümler aday belirledikten sonra kaç kişi oy kullanırsa, o oy oranı içerisinde en çok oyu alan öğrenci temsilci seçilecektir. Eğer adaylar eşit sayıda oy almış ise kura çekimi ile sonuç ortaya konulmalıdır.

Seçim Tarihi ve Seçim İle İlgili Bilgilendirme: Öğrenci temsilciliği seçiminin tarihi önemli konular arasındadır. Seçim tarihinin en az üç hafta öncesinden öğrencilere duyurulması gerekmektedir. Bu tarihler arasında aday ve seçim propaganda sürelerinin belirlenmesinin seçim sonuçlarında yaratacağı olumlu etki yadsınmaz. Seçim tarihinin ilanı ile birlikte aday tespiti ve seçim propaganda çalışmaları iki hafta süresince birlikte yapılmalıdır. Seçimle ilgili bilgilendirme seçime ilgiyi arttıracaktır. Demokratik bir ortamda hazırlanan seçim propagandaları, öğrencilerin yaşamlarının bir kesitinde demokratik değerlerle ilgili bilgilenmelerini de sağlayabilecektir.

Seçim Propagandaları: Öğrenci temsilciliği seçim öncesinde yapılan seçim propagandalarının etkinleştirilmesi gerekmektedir. Öğrenciler adayları tanımadıkları için seçime katılımın az olduğunu belirtmektedirler. Öğretim Elemanlarının gözetiminde seçim propagandaları bir hafta süresince yapılabilmelidir. Öğrencinin bölümüne kendisini tanıtabilmesi ve öğrenci temsilciliği seçimi ile ilgili bilgileri arkadaşlarına iletebileceği bir ortamın yaratılması seçim sonuçlarını da sağlıklı etkileyecektir.

Fakülte ve Yüksekokullarda Kültür Biriminin Oluşması: Öğrenci temsilcileri okullarındaki kültürel etkinlikleri ulusal ve uluslar arası boyutlarda ele alabilecekleri oluşumları ortaya koyabilecekleri organizasyonları yapabilir. Aynı zamanda yapılan diğer etkinliklere de yardımcı olabilirler.

Kampüs Yaşamını Geliştirme – İyileştirme Komisyonu: Öğrenci temsilcileri okullarının bulunduğu kampüs içindeki etkinlikleri belirleyebilir ve bu konuda gereken hizmetleri ortaya koyabilirler. Çünkü, kampüsler öğrencilerin yaşamlarında büyük bir rol oynamaktadır. Üniversite yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri kampüslerinin daha temiz, düzenli ve sosyal aktiviteleri geliştirici olması yönünde çaba harcayabilirler. Okul yönetimi ile işbirliği içerisinde öğrencinin sahipleneceği kampüsleri yaratmak eğitim ve öğretim açısından da olumlu gelişmeleri beraberinde getirebilecektir.

Demokratik Platform ve Demokratik Katılım: Üniversitemiz genelinde oluşturulabilecek demokratik platformlardan biri de öğrenci temsilciliği seçimidir. Genel seçimlerin küçük bir örneği de olsa öğrencilerin temsil hakkı ile ilgili bilgilenmelerini, demokratik bir oluşumu okulları içerisinde yaşamaları onları bu konuda olumlu etkileyecektir. Öğrencilerimizin çoğunluğu böyle bir çalışmanın genel ve yerel seçimlere katılımında olumlu bir etki yaratabileceğini düşünmektedirler. Demokratik katılımın seçimlerde oy verme ile bitmediğini okul içinde öğrencilerimize gösterecek bir örnek öğrenci temsilciliğidir. Öğrenciler, temsilcilerini seçtikten sonra kendileri için temsillerin neler yapabildiğini hangi konularda öğrencilere yardımcı olduklarını belirleyebilirler. Öğrenciler, temsilcilerinin, yönetim ile öğrenciler arasında koordinasyonu sağlarken etkili olduğunu gözlemlemeleri böylesi bir seçimi sahiplenmelerine neden olabilecektir. Böylece demokrasinin gereklerinden biri olan yönetimde söz sahibi olma gereğini fakültelerde ve yüksekokullarda ortaya koymuş olacaklardır.

4. Sonuç

Üniversitemiz genelinde öğrenci temsilciliği seçiminin işlevsel bir şekilde yapılabilmesi için seçim öncesi ve seçim sonrası çalışmaların yoğunlaştırılması gerekmektedir. Bu çalışmaların başında öğrenci temsilciliği ile ilgili birimlerin Rektörlük, Fakülteler ve Yüksekokullarda kurulması gerekmektedir. Bu birimler öğrencilere aktif olarak çalışmalarına yardımcı

olacak olanakların sunulduğu alanlar olmalıdır. Öğrencilerin seçim hazırlıklarını yapabilecekleri, seçim sonrası çalışmalarını toplayabilecekleri ve bir yıl sonra seçileceklere örnek çalışmaları iletebilecekleri bir birim okullarda temsil kavramı hakkında olumlu sonuçlar getirebilecektir.

Üniversitelerde yapılan böylesi bir seçimin, temsil hakkını kullanmada etkinliği arttıracığı kaçınılmaz bir gerçektir. Demokrasi yaşam biçimi haline gelebilirse tam anlamı ile uygulanabilir. Bu yaklaşıma destek sağlayabilecek bir oluşum okul içerisinde öğrenci temsilciliği seçimleridir. Demokratik katılım bakımından, seçme ve seçilme olgusunun önemi yadsınamaz. Bu açıdan öğrenci temsilciliği seçimi, demokratik katılımın güzel bir örneğidir.

ABSTRACT

In this paper, the expectations of the students are determined through the use of 21 questions inquiry, which covers 2700 students, besides the students characteristics of the student; their thought about their faculties and high schools departments lectures and students elections systems are investigated.

KAYNAKÇA

- ANAYASA YARGISI, (1989), Anayasa Mahkemesi'nin 26. Kuruluş Yıldönümü Nedeniyle Düzenlenen Sempozyumda Sunulan Bildiriler, Anayasa Mahkemesi Yayın No:13, Ankara.
- ÇAM Esat, (1987), *Siyaset Bilimine Giriş*, Der Yayınları, İstanbul.
- ÇAPOĞLU Gökhan, (1994), *Türkiye'de Siyasi Tıkanıklığı Aşmak İçin*, Stratejik Araştırma Vakfı, Birinci Baskı, Ankara.
- DAVER Bülent, (1968), *Siyaset Bilimine Giriş*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayın No:251, Ankara.
- ISAAC Alan, (1987), *An Introduction To Politics*, Scott, Foreman And Company, All Rights Reserved, Printed In The United States Of America.
- KAPANİ Münci, (1978), *Politika Bilimine Giriş*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:431, 2. Baskı, Ankara.
- KIŞLALI Ahmet Taner, (1987), *Siyaset Bilimine Giriş*, Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Yayınları No:9, Ankara.

Seçim ve Temsil

KOSCHAAKER Paul ve Kudret AYİTER, (1977), *Modern Özel Hukuka Giriş, Roma Hukuku'nun Ana Hatları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:414, Sevinç Matbaası, Ankara.

ÖZDEMİR Hikmet , (1989), *Devlet Krizi*, T.C. Cumhurbaşkanlığı Seçimleri, AFA Türkiye Üzerine Araştırmalar 3, İstanbul.

POWELL, G. Bingham, (1990), Çev: Mehmet Turan, *Çağdaş Demokrasiler, Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi İlimler Derneği Ortak Yayını*, Ankara.

SEZEN Saim, (1995), *Seçim ve Demokrasi*, Gündoğan Yayınları, İstanbul.

ÜSTE R. Bahar (1999), *Türkiye'de Seçim Sistemi Arayışları – Bir Alternatif Model-*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir.

www.ncsu.edu